

TED
CHIANG

PRÍBEHY
VÁŠHO
ŽIVOTA

premedia
~

premedia

TED CHIANG

PRÍBEHY
VÁŠHO
ŽIVOTA

Z angličtiny preložila
Lubomíra Kuzmová

Preklad tejto knihy vznikol s príspevkom Literárneho fondu

582 SZA podporila vydanie tejto knihy

TED CHIANG: PRÍBEHY VÁŠHO ŽIVOTA

Prvé vydanie, www.premedia.sk

Copyright © 2002 by Ted Chiang

Translation © Lubomíra Kuzmová, 2017

Cover design © Dodo Dobřík, 2017

Slovak edition © Premedia Group, s.r.o.

ISBN 978-80-8159-449-6

*Na pamiatku
Briana Chianga
a Jenny Felice*

Babylonská veža

Keby veža ležala na pláni v krajine Šineár, prejsť od jedného jej konca na druhý by trvalo dva dni. Keďže však veža stojí, vystúpiť od jej päty po vrchol trvá celý mesiac a pol, ak človek kráča bez bremena. Málokto však stúpa na vežu s prázdnyimi rukami; väčšinu mužov spomaľujú káry s tehľami, ktoré za sebou ťahajú. Odo dňa, keď tehlu naložia na káru, po deň, keď ju vyložia a použijú na stavbu veže, uplynú štyri mesiace.

Hillalum strávil celý svoj život v Elame a Babylon poznal len ako kupca elamskej medi. Medené ingoty sa prevážali na lodiach po rieke Karún do Dolného mora a ďalej po rieke Eufrat. Hillalum a ostatní baníci cestovali po súši, v obchodnej karaváne so zapriahnutými somármi. Kráčali po prašnej ceste, ktorá viedla z náhornej roviny cez pláne až na zelené polia popretkávané kanálmi a hrádzami.

Nikto z nich vežu dovedty nevidel. Zjavila sa, keď boli od nej ešte na míle vzdialení: čiara tenká ako vlákno lanu, plávajúce v trblietavom vzduchu, týčiace sa z kôry blata, ktorým

bol samotný Babylon. Ako sa približovali, kôra sa rozrastala do mohutných mestských hradieb, vidieť však bolo len vežu. Keď svoj zrak nechali klesnúť na úroveň riečnej pláne, uvideli stopy, ktoré veža zanechala v okolí mesta: samotný Eufkrat tiekol na dne širokého, vymletého riečiska, z ktorého sa získavala hlina na tehly. Južne od mesta bolo vidieť nekončiace sa rady pecí, už vyhasnutých.

Ako sa približovali k mestským bránam, veža sa javila masívnejšia, než si Hillalum dokázal predstaviť: jednoduchý stĺp, ktorého obvod musel byť široký ako chrám, avšak týčiaci sa tak vysoko, že sa strácal v neviditeľnosti. Všetci kráčali so zaklonenými hlavami a žmúрили do slnka.

Hillalov priateľ Nanni ho štychol laktom v nemom úžase. „Po tomto máme stúpať? Až na vrchol?“

„Máme vyjsť hore a tam kopať. Zdá sa to... neprirodzené.“

Baníci prišli k hlavnej bráne v západnej hradbe, odkiaľ práve odchádzala iná karavána. Kým sa tlačili do tenkého pruhu tieňa pod stenou, ich majster Beli zavolať na strážcov stojacich na vežiach brán. „Sme baníci povolání z krajiny Elam.“

Strážnici boli nadšení. Jeden z nich zakričal späť: „Vy ste tí, čo sa majú prekopať cez nebeskú klenbu?“

„Sme to my.“

Celé mesto oslavovalo. Oslavy sa začali pred ôsmimi dňami, keď boli odoslané posledné tehly, a mali trvať ďalšie dva. Každým dňom i nocou sa mesto radovalo, tancovalo, hodovalo.

Spolu s tehliarmi tam boli ťahači kár, muži, ktorí mali na nohách od stúpania do veže napnuté svaly. Každé ráno začala posádka svoj výstup; stúpali štyri dni, preložili svoj náklad ďalšej posádke ťahačov a na piaty deň sa vrátili do mesta s prázdnyimi kárami. Reťaz takýchto posádok viedla až na vrchol veže, ale len tí na samom spodku oslavovali s mestom. Tí, ktorí žili na veži, dostali vopred dostatok vína a mäsa, aby sa hodovanie rozšírilo po celom stĺpe.

Večer sedel Hillalum a ostatní elamskí baníci na hlinených stolcoch pri dlhom stole obloženom jedlom, jedným z mnohých, aké boli rozprestreté na námestí mesta. Baníci sa zhovárali s ťahačmi a vypytovali sa ich na vežu.

Nanni povedal: „Počul som, že murári pracujúci na vrchole veže bedákajú a trhajú si vlasy, keď im spadne tehla, pretože nahradit' ju trvá štyri mesiace, no nikto si nevšimne, keď spadne človek a zomrie. Je to pravda?“

Jeden zo zhovorčivejších ťahačov, Lugatum, pokrútil hlavou. „Ach nie, to sa len tak hovorí. Do veže nepretržite stúpa karavána tehál; každý deň dorazia na vrchol tisícky tehál. Strata jednej tehly neznamená pre murárov nič.“ Nahol sa k nim. „Ale je tu niečo, čo si vážia viac ako ľudský život: murársku kelňu.“

„Prečo práve kelňu?“

„Ak murárovi spadne kelňa, neurobí nijakú robotu, kým mu neprinesú novú. Mesiace si nezarobí na jedlo, takže upadne do dlhov. Strata kelne vyvoláva nesmierne bedákanie. Ale ak spadne človek a jeho kelňa zostane, mužom tajne odľahne. Ten, komu najbližšie spadne kelňa, si vezme tú zvyšnú a pokračuje v práci, takže si nenarobí dlhy.“

Hillalum bol znechutený a v zúrivom okamihu sa snažil spočítať, koľko krompáčov si baníci priniesli. Potom mu to došlo. „To nemôže byť pravda. Prečo by si nepriniesli náhradné kelne? Ich váha by v porovnaní so všetkými tehľami neznamenala nič. A strata človeka predsa musí znamenať vážny sklz, ak teda nemajú na vrchole náhradníka, ktorý je zručným murárom. Bez neho musia čakať, kým sa nejaký murár nevyštvára až zdola.“

Všetci ťahači sa rozosmiali. „Tohto neoklameme,“ povedal Lugatum s veľkým pobavením. Otočil sa k Hillalovi. „Takže sa dáš na výstup hneď, ako sa oslavy pominú?“

Hillalum si odpil z čaše piva. „Áno. Dupočul som sa, že sa k nám pridajú baníci zo západnej krajiny, ale nevidel som ich. Poznáš ich?“

„Áno, pochádzajú z krajiny zvanej Egypt, neťažia však rudu

ako vy. Ťažia kameň.“

„Aj my v Elame dolujeme kameň,“ odvetil Nanni s ústami plnými bravčového.

„Nie tak ako oni. Oni ťažia žulu.“

„Žulu?“ V Elame sa ťažil vápenec a alabaster, nie však žula. „Si si istý?“

„Obchodníci, ktorí cestovali do Egypta, vravia, že tam majú kamenné zikkuraty a chrámy postavené z vápenca a žuly, z veľkých blokov. A zo žuly vyrezávajú obrovské sochy.“

„Ale žula sa ťažko opracúva.“

Lugatum pokrčil plecami. „Nie pre nich. Kráľovskí architekti veria, že keď dosiahnete až k nebeskej klenbe, takí kamenári sa môžu zísť.“

Hillalum prikývol. Mohla by to byť pravda. Kto vedel s určitosťou povedať, čo budú potrebovať? „Videl si ich?“

„Nie, ešte nedorazili, ale očakávame ich o niekoľko dní. Možno však prídu, až keď sa skončia oslavy; v tom prípade vy Elamiti začnete vystupovať sami.“

„Budete nás sprevádzať, však?“

„Áno, ale len prvé štyri dni. Potom sa budeme musieť vrátiť, kým vy šťastlivci budete pokračovať.“

„Prečo si myslíš, že sme šťastlivci?“

„Túžim vystúpiť až na vrchol. Raz som sa dostal do vyššej posádky a dosiahol som do výšky dvanásťdňového výstupu, ale vyššie som nikdy nebol. Vy sa dostanete oveľa vyššie.“ Lugatum sa skrúšene zasmial. „Závidím vám, že sa dotknete nebeskej klenby.“

Dotknúť sa nebeskej klenby. Rozseknúť ju krompáčom. Hillalovi bolo pri tej myšlienke nevoľno. „Na závisť nie je dôvod –“ začal.

„Správne,“ povedal Nanni. „Keď budeme s prácou hotoví, nebeskej klenby sa dotknú všetci ľudia.“

Ráno sa šiel Hillalum pozrieť na vežu. Stál na obrovskom ná-

dvorí, ktoré ju obklopovalo. Na jednej strane bol chrám, ktorý by bol impozantný, keby stál sám, ale vedľa veže si ho nikto nevšimol.

Hillalum vnímal dokonalú masívnosť veže. Podľa všetkých povestí bola veža skonštruovaná tak, aby mala mohutnú pevnosť, akú nemal žiadny zikkurat; celá bola postavená z pálených tehál, zatiaľ čo bežné zikkuraty boli z hlinených tehál vysušených na slnku a pálenými tehľami boli len obstavané. Tehly boli spojené asfaltom, ktorý im slúžil ako malta, a vpil sa do vypálenej hliny, vytvárajúc tak spojivo silné ako samotné tehly.

Základy veže sa podobali na prvé dve úrovne bežného zikkuratu. Bola tam obrovská štvorcová plošina asi dvesto lakťov dlhá a štyridsať lakťov vysoká, s trojitým schodiskom na južnej strane. Na tejto prvej plošine bola ďalšia úroveň, menšia plošina, prístupná len hlavným schodiskom. Samotná veža vyrastala z tejto druhej plošiny.

Bola šesťdesiat lakťov dlhá a týčila sa ako štvorhranný stĺp nesúci váhu neba. Okolo nej sa vinula mierne naklonená rampa, vtesaná do boku, ktorá obopínala vežu ako kožený pruh omotaný na rúčke biča. Nie; keď sa Hillalum prizrel lepšie, zbadal, že sú tam dve rampy a že sú prepletené. Vonkajší okraj každej rampy bol posiaty piliermi, nie hrubými, ale širokými, ktoré poskytovali tieň. Keď k veži zodvihol hlavu, videl, ako sa pásy striedajú, rampa, tehly, rampa, tehly, až kým úplne nesplynuli. A veža stále stúpala nahor, vyššie, než oko dovidelo; Hillalum zažmurkal a privrel oči, hlava sa mu zamotala. Zapotácal sa pár krokov dozadu a so zimomriavkami sa odvrátil.

Hillalum premýšľal nad príbehom, ktorý poznal z detstva. Nad tým, ktorý nasledoval po príbehu o Potope. Rozprávalo sa v ňom, ako ľudia znovu zaľudnili všetky kúty sveta a usadili sa v ešte väčšom počte krajín ako predtým. Ako sa ľudia plavili až po okraje sveta a videli oceán padať do hmly, kde v hĺbke splynul s čiernymi vodami Priepasti. Ako zistili veľkosť zeme a mali pocit, že je malá, a túžili vidieť, čo leží za jej hranicami, celý

zvyšok Jahveho stvorenia. Ako hľadeli na oblohu a zamýšľali sa nad Jahveho obydlím nad nádržami, ktoré obsahovali nebeskú vodu. A ako sa pred mnohými storočiami začala stavba veže, stĺpu do nebies, schodiska, po ktorom ľudia mohli vystúpiť, aby uvideli Jahveho dielo a po ktorom Jahve mohol zostúpiť, aby uvidel dielo ľudí.

Hillalovi to vždy pripadalo inšpiratívne, príbeh o tisíckach ľudí, ktorí pracujú neúnavne, avšak s radosťou, pretože sa snažia Jahveho lepšie spoznať. Bol nadšený, keď Babylončania prišli do Elamu vyhľadať baníkov. Ako však teraz stál pri päte veže, jeho zmysly sa búrili, naliehajúc, že nič by nemalo byť také vysoké. Keď zodvihol hlavu k veži, mal pocit, akoby ani nebol na zemi.

Má vôbec na takúto vec vystúpiť?

Ráno, keď sa mal výstup začať, bola druhá plošina pokrytá od jedného okraja po druhý masívnymi dvojkolesovými kárami zoradenými v radoch. Mnohé boli naložené iba jedlom všetkého druhu: vrecami plnými jačmeňa, pšenice, šošovice, cibule, datlí, uhoriek, bochníkov chleba, sušených rýb. Boli tam nespočetné obrovitánske hlinené nádoby s vodou, datľovým vínom, pivom, kozím mliekom, palmovým olejom. Iné káry boli naložené tovarom, aký sa predáva v bazári: bronzovými nádobami, trstenými košíkmi, otiepkami ľanu, drevenými stolcami a stolmi. Bol tam aj vykrmený vôl a koza, ktorým niektorí kňazi natiahli kukly, aby nevideli ani na jednu stranu a nebáli sa výstupu. Na vrchole mali byť obetované.

Potom tam boli káry naložené krompáčmi a kladivami, a potrebami na stavbu malej vyhne. Majster baníkom prikázal, aby na niektoré káry naložili aj drevo a snopy trstia.

Lugatum stál vedľa káry, priväzujúc drevo lanami, keď k nemu podišiel Hillalum. „Odkiaľ pochádza to drevo? Odkedy sme opustili Elam, žiadny les som nevidel.“

„Keď sa veža začala stavať, severne od nej vysadili les. Vyrubané stromy sa splavujú po Eufrate.“

„Vysadili ste celý les?“

„Keď sa veža začala stavať, architekti vedeli, že na poháňanie pecí bude treba viac dreva, ako sa nachádza na pláni, a tak vysadili les. Sú tam posádky, ktorých úlohou je zabezpečovať vodu a za každý vyťatý strom zasadiť nový.“

Hillalum bol v úžase. „A odtiaľ pochádza všetko potrebné drevo?“

„Väčšina. Na severe boli vyrúbané mnohé ďalšie lesy a ich drevo splavené po rieke.“ Skontroloval kolesá káry, odzátkoval koženú fľašu, ktorú nosil so sebou, a medzi koleso a hriadeľ nalial trochu oleja.

Pridal sa k nim Nanni, vyvalujúc oči na ulice Babylonu, ktoré sa rozprestierali pred nimi. „Ešte nikdy som nebol tak vysoko, aby som sa mohol pozeráť na mesto podo mnou.“

„Ani ja,“ povedal Hillalum, no Lugatum sa len zasmial.

„Podťe. Všetky káry sú pripravené.“

Čoskoro boli všetci muži spárovaní a priradení ku káram. Stáli medzi dvoma tyčami kár, na ktorých boli upevnené popruhy na ťahanie. Káry ťahané baníkmi boli pomiešané s kárami bežných ťahačov, aby postupovali žiadúcim tempom. Lugatum s ďalším ťahačom stáli priamo za Hillalom a Nannim.

„Nezabúdajte,“ povedal Lugatum, „držte sa asi desať lakťov za predchádzajúcou károu. Keď zabočujete, ťahá len ten, čo stojí napravo, a každú hodinu sa vymieňate.“

Ťahači začali viesť svoje káry na rampu. Hillalum a Nanni sa zohli a prehodili si laná svojej káry krížom cez plecيا. Potom naraz vstali, čím nadvihli prednú časť káry z chodníka.

„A teraz ZABERTE,“ zakričal Lugatum.

V predklone zatiahli za laná a kára sa dala do pohybu. Keď sa už hýbala, ťahanie sa zdalo byť celkom ľahké a prešli celú plošinu. Potom sa dostali k rampe a znovu sa museli hlboko predkloniť.

„Toto má byť ľahký vozík?“ zamrmlal Hillalum.

Rampa bola dostatočne široká, aby okolo nich mohol prejsť

človek bez káry. Jej povrch bol vydláždený tehľami, na ktorých boli dve koľaje vyhlbené stáročiami kolies. Strop nad ich hlavami sa dvíhal v klenbe tvorenej širokými, štvorhrannými tehľami usporiadanými do prekrývajúcich sa vrstiev, až kým sa uprostred nestretli. Stĺpy napravo boli dostatočne široké, aby rampa vyzerala trochu ako tunel. Ak sa človek nepozrel nabok, ani nemal pocit, že je na veži.

„Spievate si, keď kopete?“ opýtal sa Lugatum.

„Keď je kameň mäkký,“ odvetil Nanni.

„Zaspievaj nám teda nejakú banícku pieseň.“

Výzva sa dostala aj k ostatným baníkom, takže netrvalo dlho a celá posádka spievala.

Ako sa tiene skracovali, baníci vystupovali čoraz vyššie. Keďže boli mimo dosahu slnka a obklopení len čistým vzduchom, bolo tam oveľa chladnejšie ako v úzkych uličkách mesta na úrovni zeme, kde poludňajšia páľava zabíjala jaštery prebiehajúce cez cestu. Keď baníci vykukli z veže, videli tmavú rieku Eufrat a zelené polia tiahnuce sa na míle, poprepletané kanálmi, ktoré sa trblietali v slnečnom svite. Mesto Babylon tvorila spleť sieť tesne usporiadaných ulíc a domov, oslňujúcich bielym sadrovým náterom; ako sa zdanlivo približovalo k päte veže, bolo z neho vidieť čoraz menej.

Hillalum znovu ťahal pravé lano, bližšie k okraju veže, keď z rampy o úroveň nižšie začul krik. Napadlo mu zastaviť a pozrieť sa dolu, ale nechcel narušiť tempo a aj tak by na nižšiu rampu nedoviedel. „Čo sa to tam deje?“ opýtal sa Lugata kráčajúceho za ním.

„Jeden z tvojich spoločníkov sa bojí výšky. Medzi mužmi, ktorí vystupujú na vežu prvý raz, sa občas niekto taký nájde. Taký muž sa drží pri zemi a nedokáže postupovať vyššie. Ale málokedy sa to stáva takto skoro.“

Hillalum rozumel. „Podobný strach mávajú aj budúci baníci. Niektorí muži nedokážu vojsť do bane, boja sa, že tam zomrú.“

„Naozaj?“ zakričal Lugatum. „Ešte som o tom nepočul. Ako sa cítite vo výškach vy?“

„Nepocitujem nič.“ Pozrel sa však na Nanniho a obaja vedeli pravdu.

„Cítiš nervozitu v dlaniach, nie?“ zašepkal Nanni.

Hillalum si pošúchal dlane o hrubé vlákna lana a prikývol.

„Aj ja som ju cítil, pred chvíľou, keď som bol bližšie k okraju.“

„Možno by sme mali kráčať s kuklami ako ten vôl a koza,“ zamrmľal Hillalum zo žartu.

„Myslíš, že aj my sa budeme báť, keď vystúpime vyššie?“

Hillalum rozmýšľal. To, že jeden z jeho spoločníkov pociťoval strach tak skoro, neveštilo nič dobré. Rýchlo tú myšlienku odhlnal; tisícky vystupovali na vežu bez strachu a bolo by pochabé, aby jeden baník nakazil všetkých ostatných. „Jednoducho nie sme zvyknutí. Budeme si na výšku zvykať mesiace. Až sa dostaneme na vrchol veže, budeme si ešte želať, aby bola vyššia.“

„Nie,“ povedal Nanni. „Nemyslím si, že si budem želať ťahať toto ďalej.“ Obaja sa zasmiali.

Večer jedli pokrm z jačmeňa, cibule a šošovice, a spali v úzkych chodbách, ktoré prenikali do útrobov veže. Keď sa ráno zobudili, nohy ich boleli tak, že ledva dokázali chodiť. Ťahači sa smiali, dali im masť na svaly a rozložili náklad na kárach tak, aby im bremeno zmiernili.

Keď sa Hillalum pozrel z veže dole, kolená sa mu zmenili na vodu. V tejto výške neprestajne fúkal vietor a on predpokladal, že vyššie ešte zosilnie. Zaujímalo ho, či už niekoho z veže v okamihu nepozornosti sfúklo. A na pád; prv než by človek dopadol na zem, mal by čas pomodliť sa. Hillala pri tej myšlienke striaslo.

Druhý deň sa podobal prvému, až na to, že baníkov boleli nohy. Teraz dovideli oveľa ďalej a rozľahlosť krajiny ich omámila; za poľami bolo vidieť púšť a karavány vyzerali ako zástupy hmyzu. Žiadny ďalší baník sa nebál výšky natoľko, že by nemohol pokračovať, a ich výstup sa celý deň odohrával bez incidentov.

Na tretí deň sa baníkom nohy nezlepšili a Hillalum sa cítil ako zmrzačený starec. Až na štvrtý deň to bolo lepšie a mohli tak znovu ťahať svoj pôvodný náklad. Ich výstup pokračoval až do večera, keď stretli druhú posádku ťahačov, rýchlo vedúcich prázdne káry po zostupnej rampe. Vzostupná a zostupná rampa sa okolo seba stáčali bez dotyku, boli však spojené chodbami cez vnútro veže. Keď sa zástupy posádok na oboch rampách úplne preplietli, vymenili si káry.

Baníci sa zoznámili s ťahačmi druhej posádky a v ten večer spolu všetci jedli a rozprávali sa. Ráno prvá posádka pripravila prázdne káry na návrat do Babylonu a Lugatum sa rozlúčil s Hillalom a Nannim.

„Dávaj na svoju káru pozor. Prekonala celú výšku veže viac ráz než človek.“

„Závidíš aj káre?“ opýtal sa Nanni.

„Nie, pretože vždy, keď sa dostane na vrchol, musí sa tou istou cestou vrátiť dole. To by som nezniesol.“

Keď druhá posádka na konci dňa zastala, ťahač káry, ktorý kráčal za Hillalom a Nannim, im niečo prišiel ukázať. Volal sa Kudda.

„Z takejto výšky ste slnko ešte nikdy nevideli zapadať. Poďte sa pozrieť.“ Ťahač podišiel k okraju a sadol si, nohy mu viseli z veže. Videl, že váhajú. „Poďte. Môžete si ľahnúť a vykuknúť cez okraj, ak chcete.“ Hillalum nechcel vyzeráť ako bojzlivé dieťa, ale nevedel sa primäť k tomu, aby si sadol nad zráz, ktorý sa tiahol tisícky lakťov pod jeho nohami. Lahol si na brucho a pri okraji nechal len hlavu. Pridal sa k nemu aj Nanni.

„Keď bude slnko zapadať, pozrite sa dolu na stenu veže.“ Hillalum vykukol a potom sa rýchlo pozrel na horizont.

„Čím sa odlišuje západ slnka v tejto výške?“

„Uvažujte, keď slnko klesne za vrcholky hôr na západe, na pláni Šineáru sa zotmie. Tu sme však vyššie ako vrcholky hôr, takže slnko stále vidíme. Slnko musí klesnúť nižšie, aby sme videli noc.“

Hillalovi spadla sánka, keď to pochopil. „Tiene hôr znamenajú začiatok noci. Noc padá najprv na zem a až potom sem.“

Kudda prikývol. „Pozerajte sa, ako sa noc dvíha po veži, zo zeme až k oblohe. Hýbe sa rýchlo, ale mali by ste ju zbadať.“

Chvíľu pozoroval červenú slnečnú guľu a potom sa zadíval dole a ukázal. „Teraz!“

Hillalum a Nanni vykukli. Pri päte mohutného stĺpa sa v tieni krčil drobný Babylon. Potom sa tma vyšplhala po veži ako baldachýn rozvinujúci sa nahor. Postupovala dostatočne pomaly, aby Hillalum stihol počítať plynúce okamihy, no keď sa priblížila, zrýchlila, a nakoniec preletela okolo nich rýchlejšie, než stihol žmurknúť, a zrazu boli v šere.

Hillalum sa prevrátil a videl, ako tma bleskovo vystupuje po zvyšku veže. Ako slnko zapadalo za okraj sveta vo veľkej dialke, obloha postupne tmavla.

„Ten pohľad stojí za to, čo poviete?“ opýtal sa Kudda.

Hillalum neodpovedal. Po prvý raz si uvedomil, čím je noc: tieňom zeme vrhnutým na oblohu.

Po ďalších dvoch dňoch stúpania si Hillalum už na výšku celkom zvykol. Hoci boli takmer míľu nad zemou, dokázal stáť na okraji rampy a pozeráť sa dole. Chytil sa krajného stĺpa a opatrne sa vyklonil. Keď zodvihol hlavu, všimol si, že veža už nevyzerá ako hladký stĺp.

Opýtal sa Kuddu: „Zdá sa, akoby sa veža hore rozširovala. Ako je to možné?“

„Prizri sa lepšie. Zo strán vystupujú drevené balkóny. Sú z cyprusu a sú zavesené na lanových lanách.“

Hillalum privrel oči. „Balkóny? A načo sú?“

„Sú vystlané zemou, aby mohli ľudia na nich pestovať zeleň. V tejto výške je voda vzácna, najčastejšie sa teda pestuje cibuľa. Vyššie, kde je viac dažďa, uvidíš fazuľu.“

Nanni sa opýtal: „Ako tam hore môže byť dážd, keď nedo-

padne až sem?“

Kudda sa začudoval. „Pri páde sa vyparí vo vzduchu, samozrejme.“

„Ach, samozrejme,“ pokrčil plecami Nanni.

Koncom nasledujúceho dňa vystúpili na úroveň balkónov. Boli to rovné plochy s husto vysadenou cibuľou, upevnené ťažkými lanami o stenu veže tesne pod ďalším radom balkónov. Na každej úrovni bolo vo vnútri veže niekoľko úzkych miestností, v ktorých bývali rodiny ťahačov. Ženy sedeli vo dverách a šili tuniky alebo v záhradách vykopávali cibuľky. Deti sa naháňali hore-dolu po rampách, prepletali sa pomedzi káry a bez strachu pobehovali po okraji balkónov. Obyvatelia veže baníkov ľahko rozpoznali a všetci sa usmievali a mávali si.

Keď nastal čas na večerné jedlo, všetky káry boli pristavené a jedlo a zvyšný tovar z nich boli vyložené pre miestnych ľudí. Ťahači sa zvíjali so svojimi rodinami a prizvali baníkov ku stolu. Hillalum a Nanni večerali s Kuddovou rodinou a vychutnávali lahodné jedlo zo sušenej ryby, chleba, datľového vína a ovocia.

Hillalum si všimol, že táto časť veže tvorí miniatúrne mestčko, rozprestierajúce sa medzi dvoma ulicami, vzostupnou a zostupnou rampou. Bol tu chrám, kde sa v čase osláv odohrávali rituály; boli tu sudcovia, ktorí urovnávali spory; boli tu obchody zásobované karavánami. Mesto bolo, prirodzene, od karavány neoddeliteľné: nemohli bez seba existovať. A predsa bola karavána vo svojej podstate cestou, niečím, čo sa začalo na jednom mieste a skončilo na inom. Toto mesto nebolo nikdy zamýšľané ako permanentné miesto, bolo iba súčasťou stáročia trvajúcej cesty.

Po večeri sa Hillalum opýtal Kuddu a jeho rodiny: „Navštívil niekto z vás v živote Babylon?“

Kuddova žena Alitum odpovedala: „Nie, prečo by sme mali? Je to dlhý výstup a máme tu všetko, čo potrebujeme.“

„Vôbec netúžite chodiť po zemi?“

Kudda pokrčil plecami: „Žijeme na ceste do neba; všetku

prácu robíme preto, aby sme ho rozšírili. Keď vežu opustíme, vydáme sa po vzostupnej rampe, nie zostupnej.“

Po nejakom čase stúpania nastal deň, keď sa veža baníkom zdala rovnaká, či už sa pozreli z okraja rampy hore alebo dole. Pod nimi sa stĺp dlho rozplýval v nič, než dosiahol na pláň na zemi. Zároveň baníci ešte ani zďaleka nedovideli na vrchol. Bolo vidieť len dĺžku veže. Pozrieť sa hore alebo dole naháňalo strach, pretože istota kontinuity bola preč; neboli už súčasťou zeme. Veža mohla byť vláknom zaveseným vo vzduchu, neupevneným ani o zem, ani o nebo.

Na tomto úseku výstupu si Hillalum v niektorých okamihoch zúfal a cítil sa vykorenený zo sveta a odcudzený; akoby ho zem odvrhla za jeho nevieru, kým nebo ho odmietalo prijať. Želal si, aby Jahve vyslal znamenie a dal ním ľuďom vedieť, že ich snaženie schvaľuje; ako by ináč mohli zostať na mieste, ktoré bolo pre dušu tak málo vítané?

Obyvatelia veže nepociťovali v tejto nadmorskej výške nijakú nevoľnosť; baníkov vždy srdečne zdravili a želali im veľa šťastia pri ich úlohe na klenbe. Žili uprostred vlhkého oparu oblakov, videli búrky zdola i zhora, žali úrodu zo vzduchu a nikdy nemali obavy, že by to pre ľudí bolo neprístojné miesto. Nemali nijaké božské záruky ani povzbudenie, ale ani na okamih nezapochybovali.

Ako týždne plynuli, slnko i mesiac vychádzali na svojom dennodennom putovaní čoraz nižšie. Mesiac zaplavil svojím strieborným svitom južnú stranu veže, pozorujúc baníkov ako žiariace Jahveho oko. Netrvalo dlho a čoskoro boli na rovnakej úrovni ako mesiac; dosiahli výšku prvého nebeského telesa. Žmúrili na jeho hrboľatú tvár, žasli nad jeho majestátnym pohybom, ktorý opovrhoval každou pomocou.

Potom sa priblížili k slnku. Bolo to v letnom období, keď slnko stojí priamo nad Babylonom a v tejto výške prechádza v blízkosti veže. V tejto časti veže nežili žiadne rodiny a neboli